

Rezultati istraživanja groblja na Velikom polju u Zvonimirovu 2007.

Results of Excavations of a Cemetery on Veliko Polje in Zvonimirovo in 2007

Marko Dizdar

Primljeno/Received: 28. 02. 2008
Prihvaćeno/Accepted: 01. 04. 2008

Zaštitna arheološka istraživanja na Velikom polju u Zvonimirovu 2007. godine nastavljena su na sjevernom, rubnom dijelu uzvisine na kojoj se nalaze groblja latenske i bjelobrdске kulture. Iskopavanja su pokazala kako je dio površine nalazišta između današnje ceste Zvonimirovo-Gačište i voćnjaka većim dijelom uništen pri iskopu kanala za oborinske vode, o čemu svjedoče i nalazi ulomaka keramike latenske kulture te kostiju. Ipak, na istraženoj površini pronađen je jedan grob (LT 68) sa spaljenim ostacima pokojnice, koji pripada latenskoj kulturi, čime se potvrđuju pretpostavke kako se groblje rasprostiralo sve do ruba uzvisine koja nadvisuje dravsku ravnicu.

Ključne riječi: Zvonimirovo, groblje, latenska kultura, mokronoška skupina, srednji laten
Key words: Zvonimirovo, cemetery, La Tène culture, Mokronog group, Middle La Tène

U dosadašnjim istraživanjima na Velikom polju u Zvonimirovu izdvojena su dva vremenska horizonta pokapanja. Stariji horizont, s paljevinskim grobovima datiranim u 3. - 2. st. pr. Kr., pripada mokronoškoj skupini latenske kulture iz mlađega želznog doba (Dizdar 2007), dok mlađem horizontu pripadaju kosturni grobovi ranosrednjovjekovne bjelobrdске kulture, datirani u 11. st. (Tomičić 2005).

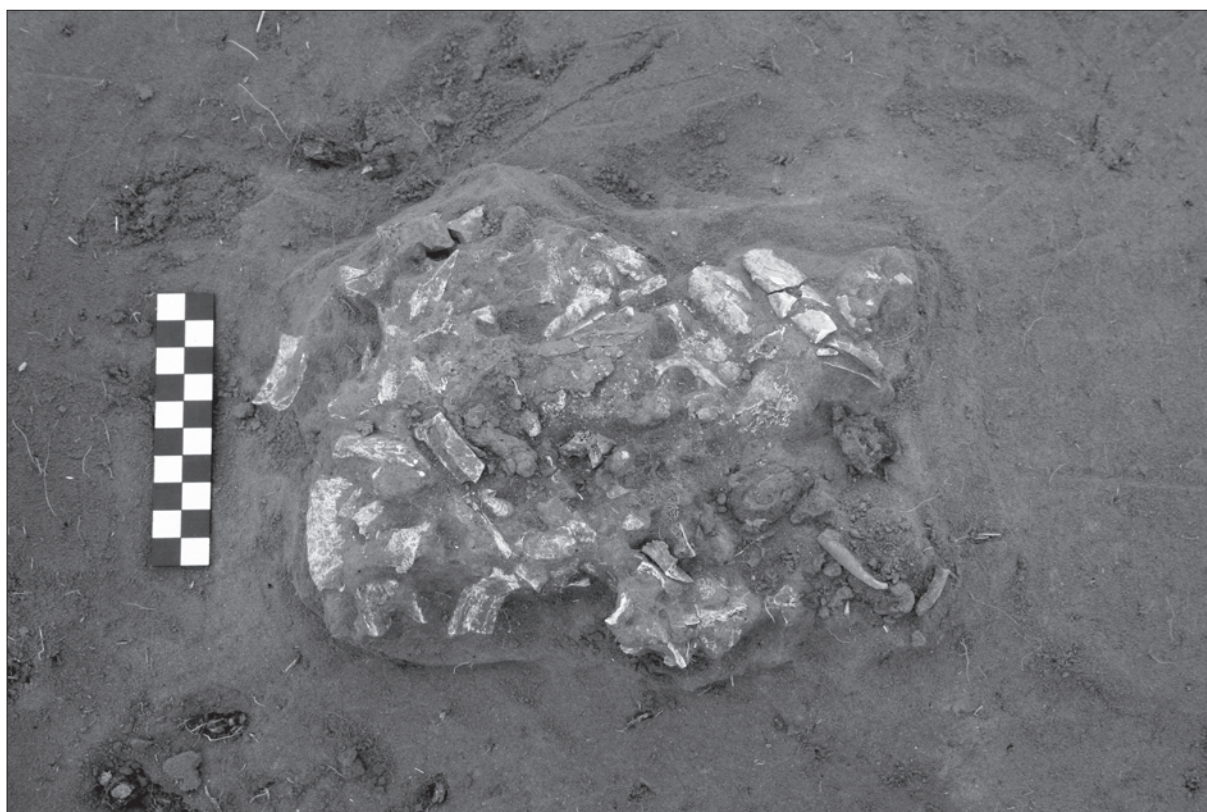
Istraživanja koja su poduzeta 2007. godine, usmjerena su na sjeverni, rubni dio uzvisine, koji obuhvaća dio površine nalazišta između današnje ceste Zvonimirovo-Gačište i voćnjaka. Taj dio nalazišta djelomično je uništen pri iskopu kanala za oborinske vode i poravnjanja najsjevernijeg dijela uzvisine gradnjom lokalne ceste. Iskopavanja se nastavljaju na površinu koja je istražena 2006. godine, a obuhvatila su preostali dio uzvisine na sjevernom rubu voćnjaka, južno od kanala za oborinske vode, koji se nalazi uz cestu (Dizdar 2007, 34, sl. 1). Također, jednom sondom djelomično je istražena i istočna padina uzvisine u voćnjaku koja je povezana s površinom, istraženom 2002. godine.¹

U iskopavanjima je istražena sonda 0 dimenzija 25,00 x 5,00 m i sonda 4 dimenzija 10,00 x 2,45 m. Ukupno je na Velikom polju u istraživanjima 2007. godine, u svim označenim iskopima, istražena površina od 150 m², odnosno dosad je ukupno istraženo 2234 m², što predstavlja tek manji dio ukupne površine na kojoj se nalazište rasprostire. Prosječna dubina iskopa iznosila je oko 1,00 m. Dokumentirana stratigrafija, kao i prijašnjih godina, isključivo odgovara geološkim slojevima. U zapadnom dijelu sonde 0 istražena su dva kraća rova SJ [303] i SJ [305] bez nalaza. Međutim, u sloju humusa SJ 01 u sondi 0 zabilježeni su nalazi ulomaka latenske keramike te ljudske kosti, koji pokazuju kako su grobovi oba vremenska horizonta pokapanja uništena pri poravnanju sjevernog dijela uzvisine i iskopu jarka za oborinske vode uz cestu Zvonimirovo-Gačište.

U iskopavanjima je istražen jedan grob (LT 68) sa spaljenim ostacima pokojnice, koji pripada latenskoj kulturi (sl. 1). Radi se o dosad najsjevernijoj pronađenoj grobnjoj cjelini na groblju. Spaljene kosti pokojnice položene su na hrpicu u zapadnom dijelu pravokutne grobne rake zaobljenih uglova. Među spaljenim kostima nalazi se željezni pleteni pojas sa štapičastom željeznom kopčom tipa Brežice i lančićem. Sa spaljenim kostima nalazi se i više ulomaka rastaljenog bezbojnog stakla s ostacima žute folije. Na vrhu hrpice spaljenih kostiju nalazile su tri brončane fibule srednjolatenске sheme. Jedna je fibula tipa Zvonimirovo s palmetastim dugmetom na dugoj prebačenoj nožici koja se spaja za niski luk trapezoidnog obrisa, koji je na kraju prema spirali trokutasto raskovan (sl. 2). Spirala se sastoji od osam izvana oštećenih navoja. Od druge fibule preostala su dva odvojena ulomka, dio prebačene nožice s većim palmetastim dugmetom i profiliranom spojnicom. Istož fibuli vjerojatno pripada dio luka polukružnog obrisa s ukrasnom rombičnom pločicom, na kraju prema oštećenoj spirali koja se sastoji od osam izvana povezanih navoja. Pronađena je i jedna brončana kuglica fibule srednjolatenске sheme koja pokazuje tragove gorenja. U jugoistočnom dijelu hrpice spaljenih kostiju pronađeni su ulomci jedne željezne fibule srednjolatenске sheme s dijelovima spirale i nožice. U zapuni groba pronađena su dva manja ulomka keramike. S obzirom da se dno grobne rake nalazilo odmah ispod sloja oranog humusa, možda je grob LT 68 sadržavao još nalaza koji se nisu očuvali.

Dosadašnje spoznaje o kronološkoj slici groblja latenske kulture na Velikom polju potvrđene su tipološko-kronološkom analizom priloga pronađenih u grobu LT 68, koji se mogu datirati u LT C2 (Mokronog IIb), odnosno u sam kraj 3. i prvu polovicu 2. st. pr. Kr. Također, u grobu LT 68 zabilježena je jedinstvena kombinacija brončanih fibula kakva dosad na groblju nije zabilježena. Radi se o brončanoj fibuli tipa Zvonimirovo (sl. 2) (Dizdar 2007, 36, sl. 3) te brončanoj fibuli s rombično raskucanim lukom na kraju uza spiralu (Teržan 1975, 687, karta 2). Obje su fibule zabilježene na jugoistočnoalpskom prostoru, najčešće kod Tauriska, a Zvonimirovo je njihova najistočnija točka rasprostranjenosti.

¹ Istraživanja su provedena u razdoblju od 22. kolovoza do 6. rujna 2008. i u njima je, uz voditelja, sudjelovala mr. sc. Daria Ložnjak Dizdar iz Instituta za arheologiju. Geodetsku izmjeru tijekom iskopavanja obavio je geodet Viliam Mišak iz Virovitice. Poslove ručnog iskopa obavljalo je 7 radnika iz Zvonimirova, Gačišta, Orešca i Virovitice.

Sl. 1 Grob LT 68 (snimio M. Dizdar)

Fig. 1 Grave LT 68 (Photo: M. Dizdar)

Sl. 2 Brončana fibula tipa Zvonimirovo iz groba LT 68 (snimio M. Dizdar)

Fig. 2 Bronze fibula of Zvonimirovo type from the grave LT 68 (Photo: M. Dizdar)

Rezultati istraživanja 2007. godine potvrdili su iznimno značenje nalazišta Zvonimirovo-Veliko polje, čije bi istraživanje trebalo i ubuduće nastaviti, posebno u najsjevernijim redovima voćnjaka koji dosad nisu bili istraživani, a u kojima se mogu očekivati i grobovi iz stupnja Mokronog IIa. Također, radi se o dijelu uzvisine koji je najoštećeniji prijašnjom obradom zemljišta, što pokazuje i veći broj grobova iz istraživanja 2002., 2006. i 2007. godine, koji su se nalazili odmah ispod humusa, a od kojih je dio djelomice ili u potpunosti oštećen (primjer grobova LT 54 i LT 57). Zbog toga je cilj budućih istraživanja spasiti slične grobne cjeline kako bi se prikupile barem neke spoznaje o najsjevernijem dijelu groblja.

Literatura

- Dizdar M., 2006, Zvonimirovo-Veliko polje, HAG 2/2005, Zagreb, 93-95.
 Dizdar M., 2007, Rezultati istraživanja groblja na Velikom polju u Zvonimirovu 2006. godine, AIA III, Zagreb, 34-37.
 Teržan B., 1975, Valična vas, AV XXIV (1973), Ljubljana, 660-699.
 Tomičić Ž., 2005, Rezultati istraživanja groblja na Velikom polju u Zvonimirovu 2004. godine, AIA I, Zagreb, 36-39.

Summary

In the period from 22nd August until 6th September 2007 a continuation of rescue archaeological excavations was conducted on the site Veliko Polje in Zvonimirovo. The excavation was done on the northern edge of the elevation on which the site is located, encompassing the area between the orchard and the road Zvonimirovo-Gačište. It was found one grave (LT 68) with cremated remains of a woman belonging to the La Tène culture. This is the northernmost burial on the cemetery. The cremated bones of the woman were placed in a heap with accessories in the western part of a rectangular grave with rounded edges. To the costume belongs a woven iron belt with stick-like iron buckle of the Brežice type, three bronze and one iron fibula of the Middle La Tène type, while the jewellery included melted fragments of a bracelet of colourless glass with remains of yellow foil. The finds from the grave LT 68 can be dated into LT C2 (Mokronog IIb), i.e. at the end of the 3rd and first half of the 2nd century B.C.